

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Sydänliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.

Sydänliiton lausunnossa keskitytään tuloverolain lahjoitusvähennystä koskeviin ehdotuksiin. Tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin. Samalla yhtenäistettäisiin yhteisöjen ja luonnollisten henkilöiden vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko.

Vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen julkista rahoitusta saavalle yliopistolle, korkeakoululle tai näiden yhteydessä olevalle yliopistorahastolle. Lisäksi vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle. Verohallinto nimeäisi hakemuksesta ehdot täyttävät yhdistykset ja säätiöt vähennyskelpoisten lahjoitusten saajiksi enintään 5 vuodeksi kerrallaan.

Lahjoitusten vähentämisen edellytyksenä olisi, että lahjoituksensaaja käyttää lahjoitusvarat vähennyskelpoiseen tarkoitukseen, ja että lahjoituksensaaja toimittaa Verohallinnolle tiedot saamistaan vähennyskelpoisista lahjoituksista, niiden antajista ja siitä, mihin tarkoitukseen lahjoitus on käytetty antamalla vuosi-ilmoituksen.

Uudistus on odotettu ja tärkeä avaus oikeaan suuntaan

Esitysluonnoksessa kuvattu lahjoitusvähennyksen laajentaminen on merkittävä ja myönteinen uudistus, joka vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

- Kiitämme siitä, että vähennyskelpoisten lahjoitusten kohdevaihtoehtojen määrä kasvaa huomattavasti, kun mukaan otetaan nuorisotyötä ja -toimintaa, liikuntaa, urheilua sekä lasten asemaa tukeva tai edistävä tarkoitus.
- Kiitämme myös siitä, että ensimmäistä kertaa myös luonnolliset henkilöt voivat saada verovähennyksen järjestöille ja säätiöille tekemistään lahjoituksista. Tämä parantaa yksityishenkilöiden mahdollisuuksia tukea yleishyödyllistä toimintaa ja voi lisätä lahjoituskulttuuria Suomessa.

Uudistukset tuovat järjestöjen ja säätiöiden tueksi uudenlaista rahoituspotentiaalia, joka voi olla ratkaisevaa monen toimijan jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta.

Hallinnollinen taakka uhkaa kasvaa

Sydänliiton näkemys on, että verovähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko tulee laajentaa kaikkiin yleishyödyllisiin yhteisöihin, joilla on rahankeräyslupa. Nähdäksemme tämä ei vähentäisi valtion verotuloja merkittävästi.

Keskeinen huolestamme nyt ehdotetussa sääntelyssä liittyy saajajoukon keinotekoiselta vaikuttavaan rajaamiseen vain tiettyjen alojen järjestöille. Tällä on todennäköisesti vaikutusta lahjoitusten ohjautumiseen etupäässä niille sektoreille, jotka ovat verovähennyksen piirissä. Nyt esitetyllä rajauksella merkittävä osa esimerkiksi potilas- ja kansanterveysjärjestöjen tekemästä työstä jäisi vähennyksen ulkopuolelle. Mielestämme valtion ei tule valita voittajia.

Saajajoukon rajaaminen ilman selkeitä perusteita heikentäisi järjestöjen keskinäistä tasa-arvoa ja ohjaisi toiminnan sisältöjä verotuksellisin kannustimin. Tämä olisi uhka järjestöjen autonomialle ja lahjoittajan valinnanvapaudelle. Kuten esityksessä todetaan: ”Lahjoitusvähennyksen laajentaminen vain tietyille sektoreille lisää todennäköisesti lahjoituksia näille tahoille, ja voi myös vähentää muiden järjestöjen saamia lahjoituksia nykytasosta.”

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rajaaminen vähennyksen ulkopuolelle tuntuu erityisen epäoikeudenmukaiselta siitä näkökulmasta, että niiden julkisiin avustuksiin on kohdistettu kaikkein voimakkaimmat leikkaukset.

Sydänliitto olisi esityksen näkökulmasta ”monialajärjestö”, jolla olisi sekä lahjoituksen piiriin kuuluvaa että sen ulkopuolelle rajautuvaa toimintaa. Kaltaisiamme monialajärjestöjä on paljon, ja meille uudistuksesta aiheutuisi uusia hallinnollisia kustannuksia myös keräysten järjestämisessä, sillä keräykset ja lahjoitukset täytyisi eritellä vähennykseen oikeuttaviksi ja ei-oikeuttaviksi.

Järjestöjen varainhankintaa ja suomalaisen lahjoittamiskulttuurin kehittymistä tulisi nyt voimakkaasti tukea. Näin on linjattu myös hallituksen kansalaisjärjestöstrategiassa. Siihen tarpeeseen nyt esitetty verovähennysmalli vastaa kuitenkin huonosti, vaikka esitetty laajennus lahjoitusvähennysoikeuteen sinänsä on askel suomalaisen lahjoittamiskulttuurin vahvistamiseksi.

Edellä esittämämme lisäksi kannamme huolta käytännön toimeenpanon vaikutuksista järjestöjen hallinnolliseen taakkaan. Lakiesitysluonnoksen perusteella uudistus tulee lisäämään merkittävästi yhdistysten ja säätiöiden hallinnollista työtä esimerkiksi vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olevien Verohallinnon nimeämisprosessien ja vuosi-ilmoitusten muodossa. Pidämme tärkeänä, että käytännön toimeenpanoa suunnitellaan vuoropuhelussa järjestöjen kanssa.

Esityksen mukaisiin vaatimuksiin kuuluisi myös lahjoittajien yksilöityjen tietojen kerääminen ja käsittely. Tämä voi tuoda mukanaan huomattavia lisävaatimuksia järjestöille mm. rekisterijärjestelmämuutosten ja tietoturvan osalta. Ymmärrämme, että lahjoittajan henkilötunnuksen kerääminen on olennaista epäselvyyksien välttämiseksi, mutta siihen liittyvät ehdot tulee valmistella huolella. Esityksen mukaan henkilötunnus tulisi kerätä heti lahjoituksen yhteydessä. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista esimerkiksi tilisiirron tekemisen yhteydessä tai jos lahjoittajalla on ollut jo pitkään käynnissä kuukausilahjoitussopimus.

Henkilötunnusten käsittely

On otettava huomioon, että henkilötunnus on erityinen henkilötietojen luokka, jota koskee kansallisessa tietosuojalaissa rajoittava erityissäätely.

Lakiuudistus, joka edellyttää henkilötunnuksen käsittelyä, on vastoin kansallisen tietosuojalain tavoitetta. Yhdistyksillä ja säätiöillä ei ole muita syitä käsitellä lahjoittajien henkilötunnuksia, eli uudistuksen myötä lahjansaajan hallinnollinen taakka kasvaa. Uudistus on täten vastoin myös hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta hallinnollisen taakan keventämisestä.

Yhteisölahjoituksen vähennystavan muutos

On myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että yhteisöjen lahjoitusvähennyksen enimmäismäärän muuttaminen lahjoituskohtaisesta lahjoittajakohtaiseksi voi heikentää uudistuksen alkuperäistä tavoitetta lisätä lahjoituksia. Nykyisessä järjestelmässä yritys voi tehdä useita enimmäismäärän

suuruisia lahjoituksia eri saajille, mikä kannustaa laajempaan lahjoituskohteiden kirjoon ja suureen lahjoitussummaan. Uudistuksen myötä tämä kannustin poistuu, sillä verovelvolliskohtainen enimmäismäärä täyttyy jo yhdellä suurella lahjoituksella. Tämä voi johtaa lahjoitusmäärän vähentymiseen ja lahjoitusten keskittämiseen yhdelle toimijalle.

Eriarvoistavat summarajat

Uudistuksessa ehdotetut verovähennysten enimmäismäärät muodostavat edelleen merkittävän kannustimen kohdentaa lahjoitukset oppilaitoksille järjestöjen sijaan. Esimerkiksi luonnollinen henkilö voi saada verosta vähennystä jopa 50 000 euroa vuodessa yliopistolle tai korkeakoululle annetusta lahjoituksesta, kun taas Verohallinnon nimeämälle järjestölle annetusta lahjoituksesta vähennys voi olla enintään 5 000 euroa. Vastaava ero koskee myös yhteisöjä. Tätä epäsuhtaa tulee korjata, jotta lahjoitukset alkavat useammin ohjautumaan järjestöille ja säätiöille, joiden toimintaedellytysten vahvistaminen on ollut uudistuksen keskeinen tavoite.

Pousi Mikko
Suomen Sydänliitto ry